

Marjolein Vrijenhoek

Doorstarters aan de Franse kust

LAB Uitgevers
VBK Media B.V. / Utrecht
ISBN paperback 978 90 325 2143 1
ISBN ebook 978 90 325 2066 3
ISBN audiobook 978 90 325 2067 0
NUR 340
© 2025 Marjolein Vrijenhoek
Omslagontwerp Margo Togni
Zetwerk Crius Group Hulshout

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining zijn niet toegestaan.

LAB Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Voor de papieren editie van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

LAB
UITGEVERS

Voor alle Hannekes.
Zij die te vroeg gingen,
en zij die alleen achterbleven.

*Après toi
Je ne pourrai plus vivre, non plus vivre
Qu'en souvenir de toi
Après toi
J'aurai les yeux humides
Les mains vides, le cœur sans joie
Avec toi
J'avais appris à rire
Et mes rires ne viennent que par toi
Après toi, je ne serai que l'ombre
De ton ombre
Après toi*

Vicky Léandros, 'Après toi', 1972

*Zo na jou
Kan ik niet meer echt leven, niet het leven
Dat ik eerst leven zou
Zo na jou
Blijven tranen maar stromen
Lege handen, hart vol van rouw
Want met jou
Leerde ik pas te lachen
En dat lachen, kwam elke keer door jou
Zo na jou
Ben ik slechts nog de schaduw
Van jouw schaduw
Zo na jou*

Eigen vertaling

I

HANNEKE

Hoofdstuk 1

‘Ik vind het zo erg voor je. Mijn oprechte, eh... Gecondoleerd.’

De man voor me neemt mijn hand in zijn beide handen en schudt die verwoed. Hij komt me vaag bekend voor, maar ik heb geen idee waarvan ik hem ken. Zoals bij meer van de stoet snikkende, snif-fende en mompelende mensen die het afgelopen halfuur aan me is voorbijgetrokken.

‘Dank je.’ Ik glimlach flauwtjes, voor de zoveelste keer vandaag.

‘Barend,’ antwoordt de man mijn ongestelde vraag. ‘Chris’ collega, we zaten samen op een kamer. Ik maakte nog een grap, vorige week. Die ochtend, toen...’ Hij schudt zijn hoofd. ‘Ik zei tegen een collega dat hij zich zeker had verslapen.’

‘Je kon het niet weten. Niemand zag het aankomen,’ sus ik zijn onnodige schuldgevoel.

‘Nee. Nee, dit zag niemand aankomen.’ Zijn hoofd hangt, maar veert dan op. ‘Luister, als je ooit iets nodig hebt, wat dan ook, wanneer dan ook: bel me. Ik ben er voor je. Wij allemaal. Chris zou willen...’ Zijn stem stokt en ik geef een klopje op zijn hand, die nog altijd de mijne stevig vastheeft.

‘Dankjewel, Barend,’ zeg ik, niet in het minst verwachgend dat ik zijn naam over een uur nog weet. Ik geef een kort knikje naar de rij achter hem. ‘Sorry, er wachten nog wat mensen...’

‘Ja, natuurlijk, sorry. Gecondoleerd, nogmaals. En sterkte. Ook voor je zoon.’

Ik kijk om me heen. Mijn zoon, waar hangt die eigenlijk uit? In de verte steekt zijn hoofd boven de koffiedrinkende massa uit. Hij staat

bij zijn vrienden, zie ik. Eva staat tegen hem aan geleund, haar hoofd tegen zijn schouder.

De volgende hand grijpt de mijne, klopt erop, mompelt hoe erg toch en maakt plaats voor weer een volgende, en nog een en nog een. Mijn kaken doen pijn van het glimlachend bedanken voor alle steunbetuigingen.

‘Sorry, we hebben haar even nodig.’

Voor ik het weet, word ik meegetrokken, de koffieruimte uit.

‘Wat...’ begin ik.

‘Niet te doen toch, al die mensen. Er komt geen einde aan.’ Mijn zus Miranda houdt me een kop koffie voor. ‘Hier. Even pauze jij.’

Ik neem de koffie dankbaar aan en neem een slok. Meteen vertrekt mijn gezicht. ‘Getver, wat is dit?’

‘Er zit een scheut cognac doorheen. Ik dacht dat je wel iets sterkers kon gebruiken dan die slappe troep die ze hier schenken.’ Ik trek een vies gezicht, maar ze dringt aan: ‘Drink op, het is nog een lange dag.’

Ik volg haar advies op en voel de alcohol zich door mijn lijf verspreiden.

‘Klaar voor de tweede ronde?’ vraagt ze zodra het kopje leeg is.

‘Wacht even, ik wil hier niet laveloos rondlopen straks!’ rem ik haar af.

‘Ik bedoelde daar.’ Ze maakt een hoofdbeweging naar de koffieruimte, waar nog altijd talloze mensen met goedbedoelde woorden staan te wachten mij... Ja, wat? Te troosten? Alsof er iets is wat me nu troost kan bieden. Dat is er niet. En holle frasen van volslagen onbekenden doen dat al helemaal niet.

Ik zucht. ‘Vooruit met de geit.’

Miranda haakt haar arm door de mijne en loodst me terug de veel te volle, veel te warme zaal in.

‘Vind je het goed dat ik nog even naar Eva ga?’ Max kijkt op van zijn telefoon.

Ik lees van alles van zijn gezicht af. Twijfel, schuldgevoel, hoop. Kan ik het maken mijn arme moeder alleen te laten? Is het niet harteloos nu naar mijn vriendin te willen? Maar ook: kan ik alsjeblieft, alsjeblieft dit verstikkende, rouwende huis uit?

‘Natuurlijk, schat,’ antwoord ik. ‘Weet je wat? Blijf lekker bij haar slapen, dan kun je morgen vanuit daar naar je werk. Scheelt weer reistijd, toch?’

‘Maar... Dan ben jij...’

‘Ja, dan ben ik alleen. En dat komt goed, echt.’ Ik leg al mijn overtuigingskracht in die paar woorden en hoop dat mijn blik het geheel nog geloofwaardiger maakt. ‘We zijn twee weken verder, Max. Ik kan best een avond alleen thuis zijn.’

Het lijkt te werken, want Max knikt langzaam en staat dan op. ‘Dan ga ik mijn spullen pakken.’

Wanneer hij naar boven is vertrokken, adem ik lang uit. Ik ben dus alleen thuis vanavond. En vannacht. En morgenvroeg. Voor het eerst in heel lange tijd. Wanneer is de laatste keer geweest dat én Chris én Max een nacht weg waren? Is dat überhaupt ooit voorgekomen in de afgelopen drieëntwintig jaar? Ik kan het me niet herinneren.

‘Weet je het zeker, mam?’ Max staat in de deuropening.

‘Heel zeker. Doe je Eva veel liefs van mij?’

Max knikt. ‘Wat ga jij dan doen vanavond? Vraag anders of tante Miranda komt?’

‘Nee, joh, ik ben veel te moe voor bezoek. Ik kijk nog even tv en ga lekker op tijd naar bed.’

‘Oké. Als er iets is, kun je me bellen, hè?’

‘Ga nou maar,’ lach ik dapper en ik sta op. ‘Jij succes morgen. Zie je ertegen op om naar kantoor te gaan?’

‘Neuh, ik vind het wel fijn iedereen te zien. Ik weet alleen nog niet wanneer ik weer hele dagen ga werken, daar staat mijn hoofd nog niet naar.’

‘Dat verwachten ze toch nog niet, hoop ik?’

‘Geloof het niet. Ik hoor het morgen wel.’

Na een knuffel trekt Max de voordeur achter zich dicht. Exact op dat moment neemt de stilte mijn huis over. Ik verlang ineens naar de geluiden bij de burens, die ik normaal gesproken zo storend kan vinden. Maar zelfs zij houden zich ongebruikelijk stil. Ik staar uit het woonkamerraam de straat in, waar het donker elke tien meter wordt verbroken door een lantaarnpaal. Een elektrische auto zoekt voorbij. Zelfs de auto’s hebben besloten geen geluid te maken in mijn nabijheid.

Een buurvrouw van verderop wandelt met haar hond voorbij. Het dier snuffelt wat bij mijn heg, waardoor ze haar pas moet inhouden. Ik zie haar ongemak wanneer ze mijn kant op kijkt, mij in het licht van mijn woonkamer ziet staan en dan haar hond snel meetrekt, in de richting van haar eigen veilige huis, waar haar man en kinderen op haar wachten.

Ik trek de gordijnen dicht en zak op de bank, pak de afstandsbediening en zap langs een paar zenders, op zoek naar een passende afleiding. Ik kies uiteindelijk voor het gebabbel van een praatprogramma, zonder te registreren waarover de tafelgasten het hebben.

Mijn telefoon licht op.

Miranda: Hoe gaat het, zusje? Wat ben je aan het doen?

Ik: Beetje tv-kijken, ga zo slapen. Tot morgen x

Miranda komt al twee weken elke ochtend een kop koffie drinken, op weg naar haar werk. Ze heeft met mijn ouders en een paar vriendinnen een schema in elkaar gedraaid dat ervoor zorgt dat ik nooit alleen ben. Heel lief, maar ook doodvermoeiend. Het voelt toch als een motie van wantrouwen, alsof ik niet voor mezelf zou kunnen zorgen of totaal instort zodra ik alleen ben. Zou ze weten dat ik vanacht alleen thuis ben, dan stond ze binnen een kwartier met haar logeertasje voor de deur.

Miranda: Tot morgen

Ik kijk nog even naar het gekeuvel op tv en besluit dan naar boven te gaan. Ik draai de voordeur op het nachtslot, check de achterdeur en draai de thermostaat laag. Die handelingen heb ik mezelf binnen twee weken eigen gemaakt. Normaal deed Chris dit.

Ik poets mijn tanden. Make-up heb ik niet opgedaan, dus het hele circus om mijn gezicht schoon te maken kan ik overslaan.

Onderweg naar de logeerkamer blijf ik voor mijn dichte slaapkamerdeur staan. Ik leg mijn hand op de deurklink en duw die zacht naar beneden.

Sinds die ochtend heb ik hier geen voet meer binnen gezet. Simpelweg omdat het me niet lukte, het was alsof er een magnetisch veld hing waar ik niet doorheen kon. Ik geef al twee weken aan Miranda door wat voor kleding ik aan wil, waarna zij alles voor me verzamelt. Slapen doe ik op de slaapbank in de logeerkamer. Voor zover je het slapen kunt noemen.

Langzaam duw ik de deur een stukje open. Het magnetisch veld heeft in kracht afgenomen. Volledig automatisch vindt mijn hand de lichtschakelaar, waarna de rieten lamp boven het bed zijn sfeervolle licht door de kamer verspreidt.

Ik staar naar het strak opgemaakte bed. Het volgende moment zit ik aan Chris' kant en neem zijn hoofdkussen in mijn handen. Ik duw mijn neus erin en snuif diep, om het kussen vervolgens ontgoocheld te laten zakken. Ter hoogte van mijn borstbeen ligt ineens een kei. Ik probeer diep adem te halen om het zware gevoel kwijt te raken. De kei blijft onbewogen liggen.

'Ze hebben het bed verschoond...' mompel ik. Tegen beter weten in duw ik mijn hoofd nog een keer in Chris' kussen en adem diep in door mijn neus. Niets. Er is niets over van zijn geur. Het lijkt alsof zelfs zijn hoofdkussen in de wasmachine is geweest.

Er ontsnapt me een luide en hartgrondige vloek. 'Wie... Waarom...

Blijf toch allemaal met je poten van mijn spullen af!’ schreeuw ik. Het kussen werp ik met al mijn kracht op de grond, om het vervolgens op te rapen en als boksbal te gebruiken. ‘Blijf. Af. Blijf. Af,’ roep ik bij elke stoot met mijn vuisten. ‘Blijf. Af. Blijf... Blijf...’ Uitgeput laat ik me op het bed vallen. Ik krul mijn benen op, sla mijn armen om het kussen heen, verberg mijn gezicht erin en laat de tranen komen. Ze gaan vergezeld door een gebrul vanuit het diepst van mijn buik.

Ik weet niet hoelang ik daar heb gelegen, maar op een zeker moment stopt het brullen en niet veel later drogen de tranen. Ik voel me uitgeputter dan ooit. Heel even denk ik: ik slaap hier, dan hoef ik niet meer overeind te komen. Dan dringt het beeld van die ochtend zich aan me op en zie ik Chris weer in ons bed liggen. Dood.

Ik hijs mezelf overeind, strompel naar de logeerkamer en val daar in een droomloze slaap.

Hoofdstuk 2

‘Waar is Max?’ Miranda neemt de koffie aan die ik haar voorhoud.

‘Bij Eva.’

‘Zo, die was vroeg weg vandaag!’

‘Hij heeft daar geslapen vannacht.’

‘O. Dus jij was...’ Ze maakt haar zin niet af. Net zoals Max gisteren krijgt ze het woord ‘alleen’ niet uit haar strot, alsof het een verboden woord is. ‘Het Woord Dat We Niet Zeggen.’

‘Ja.’

‘Waarom heb je dat niet laten weten? Dan was ik...’

‘Precies daarom,’ onderbreek ik haar. ‘Het moet er ooit van komen, Miran, dat ik hier alleen ben. Jullie kunnen toch niet tot in lengte van dagen komen oppassen. Sterker nog, dat wil ik niet.’

‘Nee, natuurlijk niet, alleen... Het is nog zo recent allemaal...’

Ik ga tegenover haar zitten aan tafel. ‘Jullie hebben het bed verschoond.’

Haar ogen worden groot. ‘Je bent in jullie kamer geweest?’

‘Waarom hebben jullie dat gedaan? Jullie hebben hem definitief verwijderd.’ Ik hoor het verwijt in mijn eigen stem. De steen ligt weer op mijn borstbeen.

‘We dachten... Hij was... In dat bed... Jemig, Han, hij was gestorven in dat bed. We hebben er niet bij nagedacht verder, het leek ons wel zo, eh, hygiënisch...’ Ik ontwijk haar blik. ‘Sorry,’ zegt ze dan. ‘Sorry dat we het niet met je hebben overlegd. We wilden je niet lastigvallen met die praktische dingen.’

‘Ik kon hem niet meer ruiken.’ Mijn stem klinkt piepend, alsof ik

de woorden door mijn keel naar buiten moet duwen.

‘We hebben zijn kleding van de dag voordat... Die liggen in de kast. Wil je dat ik die pak? Daar zit vast zijn geur nog in.’

De vreemde toonhoogte van Miranda’s stem maakt dat ik opkijk. Zodra ik oogcontact met haar maak, biggelt de eerste traan over het randje. Ik volg hem, observeer het spoor dat hij trekt over haar wang, en schud mijn hoofd.

‘Dank je. Dat is goed om te weten.’

Ze knikt en neemt een slok van haar koffie. We zitten daar, in stilte. Het is dezelfde zware stilte als gisteren, toen Max net weg was. Je hoeft dus niet alleen te zijn om die te voelen.

Mijn ringtoon klinkt door de kamer. Dagelijks bellen vrienden en bekenden met de goedbedoelde vraag hoe het gaat en met vriendelijke clichés zoals ‘we zijn er voor je’, ‘je staat er niet alleen voor’ en ‘je hoeft maar te bellen’. Ik neem lang niet altijd op. Maar nu is het mijn compagnon Thomas.

‘Sorry, deze moet ik even pakken.’

Ze neemt haar laatste slok koffie en staat op. ‘Ik moet de tent gaan openen,’ fluistert ze als ik net opneem. Ze blaast me nog een handkus toe en vertrekt.

‘Thomas, hoi!’ Mijn enthousiaste telefoonstem blijkt het ondanks alles nog te doen.

‘Hé, Hanneke. Hoe, eh, hoe gaat het met je?’ Ik beeld me zijn opluchting in bij het horen van mijn opgewekte stem, niet de depressieve die hij waarschijnlijk verwachtte.

‘Prima hoor, naar omstandigheden.’

‘Ja, ja... Natuurlijk. Mooie afscheidsdienst was het. Druk ook, hè!’

‘Heel druk. En heel fijn dat je er was.’

Gesprekken van deze strekking voer ik al twee weken. Ik denk niet dat Thomas, het commerciële brein achter ons consultancybedrijf, me belt voor smalltalk. Dus ik help hem op weg. ‘Vertel, wat kan ik voor je doen?’

‘Ja, sorry. Ik wil je niet lastigvallen met werk, maar...’

‘Geen probleem, het is een verademing ergens anders over te praten. *Hit me with it!*’

‘Het gaat om Karen. Ze heeft opgezegd, net nu ze bij die nieuwe klant was begonnen. Lang verhaal, ze emigreert ineens naar Australië.’

‘Ineens?’

‘Blijkbaar een langgekoesterde droom, die ze niet met ons gedeeld had. Hoe dan ook, kans uit duizenden, *now or never*, dat verhaal. Eind van de maand vertrekt ze.’

‘Shit.’

‘Dat dus. Want die klant is niet blij met de gang van zaken, en we hebben juist zo hard gewerkt dit bedrijf binnen te slepen...’

‘Hebben we iemand op de bank zitten?’

‘Niet iemand die ik op deze opdracht durf te zetten.’

‘Shit,’ herhaal ik en ik realiseer me dat mijn hersenen niet verder komen dan dit. Er komen geen slimme ideeën, geen briljante oplossingen. Waar ik normaal gesproken aan ga op dit soort uitdagingen, blijft mijn brein nu in de slaapstand waarin het al een aantal weken sluimert.

‘Dus ik dacht,’ gaat Thomas verder, ‘misschien is het iets voor Sylvia?’

‘Sylvia?’ Ik schrik. Ben ik er nou zo uit, dat ik de namen van onze medewerkers niet meer weet? Er werkt toch geen Sylvia bij ons?

‘Mijn Sylvia.’

‘Je bedoelt jouw vrouw?’ Ik moet even schakelen. ‘Werkte zij niet als recruiter of zo?’

‘Ze is teamleider op een hr-afdeling en zit midden in een reorganisatie. We hadden het er laatst over dat ze misschien de vertrekdeal moet pakken en iets anders moet gaan doen. Ik denk dat ze dit kan. Of eigenlijk weet ik dat wel zeker.’

‘Oké.’ Mijn brein blijft in slaapstand. Ik wil veel meer zeggen, vragen vooral, maar er komt niets.

‘Ja?’ klinkt Thomas opgelucht. ‘Fijn, dan ga ik dat in gang zetten. Val ik je niet langer lastig. Nogmaals sterkte, en neem je tijd. Geen haast, wij redden het hier wel.’

‘Wacht!’ breng ik uit, net voordat hij ophangt. Ergens in mijn hoofd is een lampje gaan branden. ‘Hoe gaat het met de offerte voor Van Dijk Industries? Hebben ze nog gereageerd?’ Van Dijk was de prospect waaraan ik uren, dagen, máánden heb gewerkt. Een dikke vis die onze omzet direct bijna zou verdubbelen. Ze stonden op het punt van kiezen tussen ons en een concurrent toen Chris plotseling stierf.

‘O, zeker! Die hebben getekend!’ antwoordt Thomas vrolijk.

In plaats van de verwachte euforie voel ik een steek in mijn hartstreek. Thomas belt wanneer er een probleem is. Het goede nieuws wordt niet met me gedeeld.

Ik heb geen tijd lang stil te staan bij Thomas en mijn werk, want de volgende oppas staat op de stoep. Mijn moeder. Ze heeft donkere kringen onder haar ogen en lijkt de afgelopen weken jaren ouder en kilo’s lichter te zijn geworden.

‘En, hoe gaat het hier?’ vraagt ze, zoals elke ochtend. Ik zie die vraag inmiddels als een retorische, maar wanneer ik geen antwoord geef, kijkt ze me met een priemende blik aan.

‘Niet anders dan gisteren, mam. Of, toch wel: ik was vannacht alleen thuis en ik heb het overleefd.’

Mijn moeder fronsst bij mijn woordkeuze. ‘Waarom was je alleen? Waar was Max?’

‘Bij Eva.’

‘Moest hij daar blijven slapen dan?’ vraagt ze scherp.

‘Ja, dat moest. Van mij. Max is mijn zoon, niet mijn oppas. En nu we het er toch over hebben, jij bent dat ook niet. En Miranda ook niet.’

‘Wat bedoel je?’

‘Dat ik het heel lief vind dat jullie zo goed voor me zorgen, maar dat het misschien tijd wordt dat ik wat vaker alleen ben.’

‘O. Maar... Wil je dat dan?’

‘Nee, mam, ik wil niet alleen zijn. Maar ik ben het. Chris is dood. Max is zo goed als volwassen en heeft een vriendin. En een baan. En ik heb trouwens ook een bedrijf te runnen.’

‘Wil je gaan werken? Nu al?’ Mijn moeders afkeur klinkt dwars door haar vraag heen.

Ik haal mijn schouders op. ‘Nog geen hele dagen, maar misschien is het goed dat ik mijn gezicht laat zien. Af en toe aanschuif bij een overleg, zoiets. Werk geeft ook afleiding, hè. Hier thuis word ik voortdurend geconfronteerd met wat er is gebeurd en de vraag is of ik daar zo van opknop...’

‘Het is pas twee weken geleden, Han. Je mag jezelf de tijd geven om de klap op te vangen en te verwerken.’

‘Moet ik daarvoor dag in, dag uit hier thuis zitten? En vierentwintig uur per dag gezelschap hebben? Weet je, gisteravond, toen ik alleen was, heb ik een enorme huilbui gehad.’ Ik zie de bezorgde blik al bij mijn moeder, maar voordat ze kan reageren ga ik verder: ‘Ik vraag me af of dat was gebeurd als Max thuis was geweest. Waarschijnlijk had ik me voor hem ingehouden. Terwijl het juist goed is als ik af en toe kapot ga van verdriet. Toch?’ Ze knikt weifelend. ‘Dus, lieve mama, ik ga een kop koffie voor ons zetten en daarna zet ik je mijn huis uit. Zodat ik op mijn manier en op mijn moment die klap kan opvangen en verwerken.’

‘Als jij dat zo wil, doen we dat,’ zegt ze. Zo te horen staat ze er totaal niet achter en ik vermoed dat ze mijn zus belt nog vóór ze het portier van haar auto heeft dichtgetrokken, om een nieuw plan de campagne te bespreken.

‘Zo wil ik het. Ga lekker zitten.’